

Lieta C-211/24

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2024. gada 18. marts

Iesniedzējtiesa:

Fővárosi Törvényszék (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa, Ungārija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2024. gada 5. marts

Prasītāja:

LEGO A/S

Atbildētāja:

Pozitív Energiaforrás Kft.

Pamatlietas priekšmets

Prasība par dizainparauga tiesību pārkāpuma konstatēšanu un šāda pārkāpuma tiesisko sekus noteikšanu

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Priekšmets: Padomes Regulas (EK) Nr. 6/2002 (2001. gada 12. decembris) par Kopienas dizainparaugiem 8. panta 3. punkta, 10. panta un 89. panta 1. punkta interpretācija

Juridiskais pamats: LESD 267. pants

Prejudiciālie jautājumi

- 1) Vai – tādā lietā kā pamatliesa, kurā īpašnieks atsaucas uz dizainparaugu, kas aizsargāts atbilstoši Padomes Regulas (EK) Nr. 6/2002 (2001. gada 12. decembris) par Kopienas dizainparaugiem (turpmāk tekstā – “Regula”)

8. panta 3. punktam, attiecībā pret vienu vai vairākiem atbildētājas rotaļu konstruktora celtniecības klucīšiem, kas pilda tādu pašu montāžas funkciju kā prasītājas dizainparauga klucīši, – Savienības tiesībām atbilst tiesu prakse, saskaņā ar kuru tiesas, nosakot prasītājas dizainparauga aizsardzības apjomu Regulas 10. panta izpratnē:

- ņem vērā informētu lietotāju, kuram attiecībā uz dizainparauga un ražojuma funkciju ir tehniskās zināšanas, ko var sagaidīt no pazinēja attiecīgajā jomā;
 - uzskata, ka informēts lietotājs ir tas, kurš salīdzina prasītājas dizainparaugu un atbildētājas ražojumu, veicot rūpīgu, tehnisku un metodisku pārbaudi, un
 - pieņem, ka šis informētais lietotājs savu vispārējo iespaidu par dizainparaugu un ražojumu galvenokārt veido kā tehnisku viedokli?
- 2) Ja iepriekš aprakstītajā gadījumā ir secināms, ka prasītājas dizainparauga piešķirtā aizsardzība attiecas uz vienu vai dažām atbildētājas rotaļu konstruktoros esošajām detaļām, kas tomēr atbilst nelielam skaitam celtniecības klucīšu salīdzinājumā ar to kopējo skaitu, vai ar Savienības tiesībām ir saderīga tāda tiesu rīcības brīvība, saskaņā ar kuru, ņemot vērā pārkāpuma daļējo raksturu, pārkāpuma nelielo smagumu un nelielo īpatsvaru salīdzinājumā ar precī kopumā, kā arī interesi nodrošināt rotaļu konstruktora, par kuru lielākoties nav strīda, neierobežotu tirdzniecību, proti, iemeslus, kas ir kvalificējami kā “pamatoti iemesli” Regulas 89. panta 1. punkta izpratnē, tiesa noraida prasījumu aizliegt rotaļu konstruktora turpmāku importēšanu valstī?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Padomes Regula (EK) Nr. 6/2002 (2001. gada 12. decembris) par Kopienas dizainparaugiem, it īpaši tās 8., 10. un 89. pants

Direktīva 2004/48/EK (2004. gada 29. aprīlis) par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu, it īpaši tās 3. pants

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Prasītāja ir šādu divu Kopienas dizainparaugu īpašniece.
- 2 Dizainparaugs ar reģistrācijas numuru 001950981-0001 attiecas uz rotaļu konstruktora savienojuma detaļu, kas sastāv no cilindra ar izvirzījumiem un divām šķērsgriezuma asīm (*axles*), kuras ir perpendikulāras viena otrai un cilindram, un asis ir savienotas ar cilindru, izmantojot cilindrisku pamatni (prasītājas ražojums

veido dizainparaugu: “Technic, axle and pin connector hub with 2 perpendicular axles”).

- 3 Dizainparaugs ar reģistrācijas numuru 002137190-0002 attiecas uz rotaļu konstruktora savienojuma detaļu, kas ir modificēts pazīstamā *Lego* klucīša ar 2x1 pogām variants, kuram vienā pusē ir 2x1 izvirzīti dobumi (*studs*) (prasītājas ražojums veido dizainparaugu: “Brick, modified 1x2 with studs on 1 side”).
- 4 Atbildētāja gribēja ar preču zīmi “Qman” importēt Ungārijā rotaļu konstruktorus, kas sastāv no saliekamām plastmasas detaļām un cita starpā satur vienu vai vairākus no turpmāk attēlā redzamajiem celtniecības klucīšiem*:

 001950981-0001	
 002137190-0002	
<i>A felperes mintaoltalmainak lejtromábrázolása</i>	<i>A: alperes árújának bírósági szemle keretében készült fényképfelvételei</i>

- 5 *Nemzeti Adó- és Vámhivatal* (Valsts nodokļu un muitas administrācija, Ungārija) uzdeva veikt atbildētājas preču muitas uzraudzību un uzsāka pret to administratīvā pārkāpuma procedūru, jo radās aizdomas par rūpnieciskā īpašuma tiesību pārkāpumu. Pamatojoties uz iepriekš minētajiem prasītājas dizainparaugiem un prasītājas 2022. gada 22. jūnija pieteikumu, *Kúria* (Augstākā tiesa, Ungārija), lemjot pēdējā instancē, lika aizturēt atbildētājas preces. Pēc tam prasītāja cēla pret atbildētāju šo prasību par pārkāpumu, lūdzot iesniedzējtiesu konstatēt, ka ir pārkāptas tiesības uz abiem dizainparaugiem, un noteikt citas pārkāpuma tiesiskās sekas.

* [Ndt (tulkotāja piezīme): ilustrācijas ar attēliem ailes apakšdaļā, kas ietver reģistrācijas numurus, ir norādīts: “Prasītājas dizainparaugu atspoguļojums reģistrā”. Ilustrācijas ar attēliem ailes apakšdaļā, kas neietver reģistrācijas numurus, ir rakstīts: “Atbildētājas ražojuma fotogrāfijas, kas uzņemtas tiesas pārbaudes laikā].

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

Par nepieciešamību uzdot prejudiciālos jautājumus

- 6 Prasītājas dizainparaugi ir “rotaļu konstruktoru celtniecības klucīši” saskaņā ar 1968. gada 8. oktobra Lokarno Nolīguma par dizainparaugu starptautiskās klasifikācijas izveidošanu 21.01 klasi. Tās Kopienas dizainparaugu aizsardzība ir piešķirta, izmantojot tā saukto “moduļu izņēmumu”, kas noteikts Regulas 8. panta 3. punktā.
- 7 Iesniedzējtiesa norāda, ka prasītāja agrāk ir izmantojusi patentus, kuru termiņš ir beidzies un kuri piešķirta tehnisko aizsardzību moduļu rotaļu konstruktoriem, kuru detaļas ietver arī prasītājas dizainparaugus, par kuriem patlaban notiek pārbaude. Šāds patents bija piešķirts par klucīšu sistēmu, kas aizsargāta ar *Godtfred Kirk Christiansen* 1958. gada 28. jūlija prioritāro patentu ar reģistrācijas numuru US3005282. Ir pārsteidzoši, ka izgudrojuma, kas ir minētā patenta priekšmets, mērķis, proti, “nodrošināt uzlabotus savienotājus, lai šādus celtniecības klucīšus varētu saspīest kopā jebkurā vēlamā relatīvā stāvoklī, tādējādi nodrošinot plašu klucīšu kombināciju daudzveidību dažādu veidu un formu rotaļu konstrukciju veidošanai”, un Regulas 8. panta 3. punktā atbalstīto dizainparaugu mērķis, proti, nodrošināt, “lai vairākus savstarpēji nomaināmus ražojumus samontētu vai savienotu moduļu sistēmā”, būtībā ir identiski. Šāds tehniskais mērķis tiek sasniegts, izmantojot atbilstošu (funkcionālu) ražojuma ārējā izskata (formas) dizainu.
- 8 Pamatojoties uz dizainparauga jēdzienu, kas izklāstīts spriedumā *DOCERAM* (C-395/16) (24. punkts), izskats ir izšķirošais dizainparauga elements (25. punkts). Savukārt saskaņā ar Regulas 8. panta 3. punktu aizsardzības tiesību īpašniekam nav jāpierāda, ka dizainparaugs kalpo kādam estētiskam mērķim, tāpēc pietiek tikai pierādīt, ka dizainparaugs, kas atbilst Regulas 5. un 6. pantam, kalpo Regulas 8. panta 3. punktā minētajam mērķim. Kā uzskata iesniedzējtiesa, no iepriekš minētā, ņemot vērā attiecīgās sekas, šķietami izriet, ka Regulas 8. panta 3. punktā atļautā dizainparaugu aizsardzība faktiski ir tuvāka tehnisko elementu aizsardzībai, kādu sniedz patents, kā tas jau tika pieņemts sprieduma *DOCERAM* 30. punktā. Tāpēc šādu dizainparaugu izveide nav nekas vairāk kā parasta inženiertehniskā un projektēšanas darbība, kas labākajā gadījumā var kalpot, lai ar arvien vairākiem papildu alternatīviem elementiem paplašinātu rotaļu konstruktoru sistēmu, kas līdz ar patenta darbības termiņa beigām ir kļuvusi neaizsargāta. Tomēr tas noteikti var novest pie situācijas, kad, atsaucoties uz jaunu dizainparauga aizsardzību, kas iegūta pēc patenta, ar kuru aizsargāts rotaļu konstruktors, derīguma termiņa beigām, īpašnieks var liegt konkurentiem iespēju piedāvāt ražojumu ar noteiktām funkcionālām īpašībām vai ierobežot iespējamus tehniskos risinājumus.
- 9 Iesniedzējtiesa uzskata, ka šī lieta ir uzskatāms piemērs šādai situācijai.

- 10 Minētā tiesa norāda, ka nav šaubu, ka likumdevējs Regulas 8. panta 3. punktā ir paredzējis skaidru tiesību normu un ka dizainparaugi var tikt aizsargāti saskaņā ar šo normu, taču tai nav skaidrs, kāds juridisks vai politisks mērķis ir mudinājis likumdevēju. Jautājums ir par to, vai tā nolūks bija piešķirt dizainparauga, kas aizsargāts saskaņā ar Regulas 8. panta 3. punktu, īpašniekam tādas tiesības, kādas parasti var nodrošināt ar patentaizsardzību – lai gan īpašnieks neizpilda šādas aizsardzības iegūšanas nosacījumus –, dodot viņam iespēju liegt konkurentiem piedāvāt ražojumu ar noteiktām funkcionālām īpašībām vai ierobežot iespējamus tehniskos risinājumus.
- 11 Iesniedzējtiesa uzskata, ka ir svarīgi noskaidrot šo jautājumu, jo tai kā tiesai, kas ir atbildīga par tiesību aktu piemērošanu, saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/48/EK (2004. gada 29. aprīlis) par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu 3. panta 2. punktu tiesvedībā ir jānodrošina, lai prasība, ka šo noteikumu piemērošana nerada šķēršļus likumīgai tirdzniecībai, tiktu izpildīta arī tad, ja tiesā tiek celta prasība, kuras pamatā ir strīdīgie dizainparaugi. Saistībā ar prasībām par pārkāpumiem šajā jomā minētie jautājumi un bažas nekad netiek atspoguļoti aizsargājamības līmenī kā politisks vai juridisks pamats aizsardzības izslēgšanai (šajā sakarā skat. 2002. gada 18. jūnija spriedumu *Philips*, C-299/99, 79. punkts), bet gan normu piemērošanas līmenī.

Par pirmo prejudiciālo jautājumu

- 12 Likumdevējs nav paredzējis izņēmuma piemērošanas noteikumus Regulas 8. panta 3. punktā paredzētajai izņēmuma aizsardzībai, proti, aizsardzība saskaņā ar šo noteikumu attiecas uz visiem dizainparaugiem, kas informētam lietotājam neatstāj atšķirīgu vispārējo iespaidu (Regulas 10. panta 1. punkts), un, novērtējot aizsardzības apjomu, ņem vērā dizainparauga autora brīvības pakāpi dizainparauga izveidē (Regulas 10. panta 2. punkts).
- 13 Attiecībā uz pēdējo minēto argumentu iesniedzējtiesa uzskata, ka autora brīvības pakāpi ir jāpārbauda, vadoties nevis – kā prasītāja apgalvo pamatlietā – no pieņēmuma, ka ir iespējams turpināt radīt bezgalīgi daudz arvien jaunu alternatīvu moduļu sistēmas formu, bet gan no tā skatpunkta, kādi ir alternatīvi veidi, kā konkrēti sasniegt prasītājas dizainparauga montāžas mērķi šādā moduļu sistēmā (*Lego* pamatklucīša ar 2x1 pogām spēja paplašināties uz augšu un uz sāniem, izmantojot noņemamu stiprinājumu). Šajā kontekstā autora brīvības tvērums noteikti būs ierobežots.
- 14 Pirmā jautājuma pirmā ievilkuma mērķis ir noskaidrot, kas ir “informētais lietotājs”, kura vispārējais iespaids par prasītājas dizainparaugu ir jāsalīdzina ar iespaidu par atbildētājas ražojumu. Iesniedzējtiesa jautā, vai dizainparaugiem, kas aizsargāti saskaņā ar Regulas 8. panta 3. punktu, var piemērot 2011. gada 20. oktobra spriedumā *PepsiCo/Promer Mon Graphic Group* (C-281/10 P) izklāstīto jēdzienu, saskaņā ar kuru “informētais lietotājs” ir starpposms starp vidusmēra patērētāju un ekspertu, kuram ir padziļinātas tehniskas zināšanas, kuram ir pazīstami dažādi dizainparaugi, kas pastāv attiecīgajā nozarē, kuram ir

noteiktas zināšanas par elementiem, kas parasti ietverti šajos dizainparaugos, un kurš, ņemot vērā viņa ieinteresētību attiecīgajos ražojumos, to lietošanas laikā izrāda pietiekami augstu uzmanības līmeni.

- 15 Tā kā dizainparauga, kuram tiek prasīta aizsardzība saskaņā ar Regulas 8. panta 3. punktu, būtība ir nevis ražojuma formas radītais vispārējais iespaids, bet gan dizainparauga tehniskais mērķis, t.i., funkcionalitāte, var šķist pamatoti, ka idealizēta informēta lietotāja zināšanas jāpapildina ar tehniskām un inženiertehniskām zināšanām, kas minētā lietotāja statusu paaugstina līdz nozares eksperta statusam un nostāda viņu vienā līmenī ar nozares ekspertu, kam piemīt analītisks un metodisks skatījums un tehniskas zināšanas.
- 16 Otrais jautājuma ievilkums attiecas uz lietotāja uzmanības līmeni. Šajā ziņā, ja iepriekš minētajā lietā *PepsiCo* (C-281/10 P) Tiesas sniegtā interpretācija, ka informēts lietotājs nespēj detalizēti apskatīt minimālās atšķirības, kuras var pastāvēt starp konfliktējošajiem dizainparaugiem, varētu būt spēkā arī attiecībā uz dizainparaugiem, kuriem piemēro Regulas 8. panta 3. punktā paredzēto aizsardzību, un, tā kā atšķirības starp dizainparaugiem, kas aizsargāti saskaņā ar Regulas 8. panta 3. punktu, un ražojumiem, kas ir konfliktā ar šādu aizsardzību, parasti ir minimālas, no tā varētu izrietēt, ka dizainparaugi ar tādām īpašībām kā prasītājas dizainparaugi būtībā nevarētu izvairīties no šādas aizsardzības.
- 17 Tas var pamatot to, ka saskaņā ar Regulas 8. panta 3. punktu aizsargātā dizainparauga un apstrīdētā ražojuma salīdzinājumu arī tiesvedībā veic, izmantojot specializētu dizaina vai tehnisko pieeju un analītisku un detalizētu procedūru, nevis tikai pamatojoties uz lietotāja, kurš ir informēts par jomu, bet kuram nav šādu zināšanu tajā, aptuveniem vispārējiem iespaidiem.
- 18 Trešais jautājuma ievilkums attiecas uz vispārējā iespaida jēdziena interpretāciju, ko, pamatojoties uz Eiropas Savienības Tiesas judikatūras elementiem, iesniedzējtiesa raksturo kā informēta lietotāja apzinātu pieredzi, kas balstīta uz vizuālo uztveri, kura izriet no ražojuma ārējā izskata. Šādu pieeju ievēroja augstākas instances tiesas, kas izskatīja pagaidu noregulējuma tiesvedību.
- 19 Tomēr vizuālajam iespaidam, ko rada dizainparaugs, kurš reģistrēts atbilstoši Regulas 8. panta 3. punktam, ir pilnīgi sekundāra nozīme salīdzinājumā ar dizainparauga funkcionālajām īpašībām, proti, līdzības un atšķirības starp šādiem dizainparaugiem var atklāt, nevis pamatojoties uz vizuālo pamatu un izmantojot vizuālā iespaida aprakstošus jēdzienus, bet gan ar tehniskās analīzes un argumentu palīdzību. Šādu pieeju pretēji Tiesas interpretācijai ievēroja pirmās instances tiesa, kurā tika ierosināta pagaidu noregulējuma tiesvedība, un arī iesniedzējtiesa sliecas uzskatīt, ka, iespējams, nav pilnīgi neatbilstoši paplašināt “vispārējā iespaida” jēdzienu, lai tas ietvertu ne tikai vizuālās uztveres jēdzienus, kas izriet no dizainparauga ārējā izskata, bet arī [nozares] eksperta tehnisko viedokli attiecībā uz dizainparauga funkcionālajām īpašībām.

Par otro prejudiciālo jautājumu

- 20 Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, iesniedzējtiesa ar otro jautājumu jautā, cik plaša ir tās rīcības brīvība apmierināt tiesību īpašnieka prasījumus saistībā ar pārkāpumu, proti, vai tā var atturēties no sankciju noteikšanas par pārkāpumu “īpašu iemeslu” dēļ. Regulas 89. panta 1. punktā minētais jēdziens “īpaši iemesli” ir jāinterpretē šauri, ņemot vērā spriedumu *Nokia* (C-316/05).
- 21 Attiecībā uz minētās rīcības brīvības saturu no taisnīguma un samērīguma izriet, ka valsts tiesai, lemjot par tiesību īpašnieka no pārkāpuma izrietošo prasījumu apmierināšanu, ir jāizrāda īpaša rūpība, jo noteiktajām tiesiskajām sekām ir jāatbilst pārkāpuma apjomam.
- 22 Tāpat, ja tiesību īpašnieka prasījums aizturēt precīzā kopumā var tikt apmierināts tikai tāpēc, ka ar vienu vai dažiem šī rotaļu konstruktora elementiem – kuru skaits tomēr ir neliels salīdzinājumā ar kopējo detaļu skaitu – tiek apdraudētas tiesības uz vienu vai vairākiem Kopienas dizainparaugiem, šādu tiesību īpašniekam būtībā ir tādas pašas iespējas, kādas viņš varēja izmantot pirms vairākiem gadu desmitiem, atsaucoties uz patentu, kas jau zaudējis spēku un kas aizsargāja rotaļu konstruktorus no tehniskā viedokļa. Tomēr, tā kā pieteikto dizainparauga tiesību būtība ir tieši dizainparauga funkcionalitāte, tiesību īpašniekam jau reģistrācijas pieteikuma iesniegšanas laikā ir jāņem vērā arī iespēja, ka šīs funkcionalitātes izmantošana var būt trešās personas interesēs.
- 23 Tā kā dizainparaugu aizsardzība, kas var būt šķērslis tirdzniecībai, ir skaidri atļauta Regulas 8. panta 3. punktā, pretējas intereses var novērtēt tikai pārkāpumu procedūrās, kuru sistēma ir noteikta Direktīvas 2004/48 3. panta 1. un 2. punktā.
- 24 Tātad, ja iesniedzējtiesa pamatlietā uzskata par iespējamu atzīt, ka atbildētāja pārkāpj Kopienas dizainparaugu tiesības, rodas jautājums, vai, ņemot vērā konkrētās lietas apstākļus, tā, pamatojoties uz Direktīvas 2004/48 3. panta 1. un 2. punktā noteiktajiem kritērijiem un cenšoties tostarp neradīt nevajadzīgus šķēršļus likumīgai tirdzniecībai, nolēmj daļēji apmierināt dizainparauga tiesību īpašnieka prasījumus vai pat noraidīt šo pieteikumu.
- 25 Savukārt nav šaubu, ka šīs rīcības brīvības līdzsvara otrā pusē ir iesniedzējtiesas pienākums palīdzēt dizainparauga tiesību īpašniekam īstenot viņa intelektuālā īpašuma tiesības un nepieļaut, ka tiesu prakse būtībā atņem būtību ekskluzīvajām tiesībām, kas izriet no dizainparauga aizsardzības.
- 26 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, rodas jautājums, vai, pamatojoties uz Savienības tiesībām, tiesas rīcības brīvība var tikt paplašināta tiktāl, ka dalībvalsts tiesa pilnībā noraida prasījumu, ar kuru lūgts noteikt aizliegumu rotaļu konstruktoru turpmākai importēšanai valstī.